

“Cənub qaz dəhlizi”nin təşəbbüskar lideri İlham Əliyevdir

Bunu dünya siyasətçiləri və ekspertləri də təsdiqləyirlər

Üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu, üç ölkənin ərazisindən keçərək Azərbaycan neftini dünya bazarlarına çatdıran Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) kəmərinin müəllifi Ümummilli Lider Heydər Əliyevdir. Ulu Öndərin vaxtilə “Üç dənizin əfsanəsi” adlandırılan bu möhtəşəm əsəri çox böyük sınaqlardan şərfəflə çıxaraq gerçəkliyə çevrildi və dünyanın bir çox siyasətçiləri, ekspertləri etiraf etdilər ki, Heydər Əliyev olmasaydı, BTC də olmazdı.

BTC-yə ilk neft 2005-ci ilin mayında Səngəçaldan vuruldu, 2006-cı ilin iyulunda isə kəmərlər tam bir sistem kimi işə salındı. Prezident İlham Əliyev bütün dünyaya bəyan etdi ki, bununla biz “pəncərə yaradaraq beynəlxalq enerji ailəsinə geniş qapı açdıq”. Dedi və Ulu Öndərin yeni neft strategiyasını davam etdirməklə kifayətlənmədi, onu zamanın tələblərinə uyğun olaraq inkişaf etdirdi. Başlanmış yolları böyük dəhlizlərdə qovuşdurdu. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə reallaşan layihələr Azərbaycanı həm də qaz ixrac edən ölkə kimi tanıtdı və bu gün dünya etiraf edir: “Cənub qaz dəhlizi”nin təşəbbüskarı İlham Əliyevdir, bu global layihənin aparıcı qüvvəsi Azərbaycandır!”

Xəzərlə Adriatik dənizinin sahillərini birləşdirən, Azərbaycanın Səngəçal qəsəbəsindən İtaliyanın Puqlia məntəqəsinədək 3500 kilometrlik yol qət edən, üç möhtəşəm kəməri möhkəm həlqələrlə bir-birinə bağlayan bu dəhliz Azərbaycanın liderliyi ilə, Prezident İlham Əliyevin uzaqqörən siyasəti, dərin zəkası, dünyada söz və siyasi nüfuz sahibi olması sayəsində gerçəkləşdi. Azərbaycan möhkəm əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq platforması yaratdı. Bu sıx əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq şəraitində “Şahdəniz”, CQBK-nın (Cənubi Qafqaz Boru Kəməri) genişləndirilməsi, TANAP (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri), TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) layihələrini həyata keçirdi. Xatırladaq ki, bunlar “Cənub qaz dəhlizi”nin dörd seqmentidir.

“Cənub qaz dəhlizi”nin təməli Səngəçal terminalında 2014-cü il sentyabrın 20-də, “Əsrin müqaviləsi”nin 20 ili tamam olan gün qoyuldu. 2018-ci ilin mayında isə həmin yerdə layihənin açılış mərasimi keçirildi. Prezident İlham Əliyev tədbirdə çıxış edərək dedi: “4 il bundan əvvəl bu ərazidə “Cənub qaz dəhlizi”nin təməli qoyulub. O zaman mən tam əmin idim ki, bu layihə uğurla, vaxtında icra ediləcək, baxmayaraq ki bu, çox nəhəng və texniki-iqtisadi cəhətdən çox mürəkkəb bir layihədir. Bu layihə geniş beynəlxalq əməkdaşlıq tələb edən bir layihə idi. İlk dəfə olaraq Azərbaycan belə genişmiqyaslı beynəlxalq iqtisadi və siyasi əməkdaşlığı tələb edən layihəyə start vermişdir, onun təşəbbüskarı olmuşdur. “Cənub qaz dəhlizi”nin rəsmi açılışı onu göstərir ki, biz qarşımıza qoy-

duğumuz bütün hədəflərə çatdıq və bu gün ölkəmizin həyatında neft-qaz sənayesinin inkişafında yeni dövr başlayır”.

Layihəni irəliləyə aparən dövlət başçısının bax, bu inamı idi, yaratdığı bu əməkdaşlıq platforması idi, hədəfləri düzgün müəyyən etməsi, strategiyani dəqiq seçməsi idi. Əlbəttə, burada heç bir şərhlə ehtiyac yoxdur. Bununla belə, xatırlatmaq yerinə düşər ki, 2015-2020-ci illərdə hər il bir dəfə olmaqla keçirilən “Cənub Qaz Dəhlizi” Məşvərət Şurasının 6 toplantısının hamısına Azərbaycan evsahibliyi edib. Yalnız sonuncu, 7-ci iclas pandemiya səbəbindən videokonfrans şəklində keçirilib. Bunun özü də layihədə Azərbaycanın liderliyini təsdiqləyən faktıdır.

Beşinci toplantı 2019-cu il fevralın 20-də keçirildi. O zaman Avropa Komissiyasının büdcə və insan resursları üzrə komissarı Günter Ottinger Prezidentimizin layihədəki rolunu belə şərh etmişdir: “2014-cü ildə həmkarım, vitseprezident Şəfəqoviçlə birgə Şurani təsis etdiyinə görə Prezident Əliyevə və bu illər ərzində hər il keçirilən tədbirə evsahibliyi etməklə Azərbaycanın nümayiş etdirdiyi möhtəşəm qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Mən səmimi-qəlbədən inanıram ki, Məşvərət Şurası bu layihənin inkişaf etdirilməsində mühüm rol oynayıb... Bu, tarixi layihədir. “Cənub qaz dəhlizi” sayəsində, - lakin təkcə bunun sayəsində deyil, - Azərbaycan Avropa İttifaqı üçün əsas strateji tərəfdaşdır... Azərbaycan həmçinin öz iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi ilə fəal şəkildə məşğul olur. Bu, açıq-aşkar sizin əməkdaşlığı genişləndirə biləcəyiniz sahədir”.

2020-ci il fevralın 28-də keçirilən altıncı toplantıda Avropa Komissiyasının nümayəndəsi Klaus-Diter Borxardt da Prezident İlham Əliyevin layihəyə rəhbərliyini yüksək qiymətləndirib: “Şahdəniz-2” yatağından hasil edilən qazın Avropa İttifaqına - İtaliyaya qədər nəqli ilə bağlı sadə fakt bizim hamımız üçün fantastik nailiyyət olacaq. Avropa İttifaqı üçün əlbəttə ki, bu layihə həyatı əhəmiyyət kəsb edir. Çünki bu, bizim enerji təhlükəsizliyimizi gücləndirir, həmçinin bizim şaxələndirmə strategiyamızın bir hissəsidir, yeni mənbədir və eləcə də daha mühümü olan Avropa bazarına yeni marşrutdur. Burada mən bütün bu illər ərzində bu layihələrə göstərdiyi idarəçiliyə və rəhbərliyə görə Prezident Əliyevə və onun hökumətinə təşəkkürümü bildirmək istərdim”.

Məşvərət Şurasının fevralın 11-də keçirilən builkı iclası isə xüsusilə əhəmiyyətli idi. Çünki “Cənub qaz dəhlizi” artıq uğurla başa çatıb. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simson bu nəhəng layihənin qələbəsində Azərbaycan Prezidentinin zəhmətini və rolunu belə vurğulayıb: “Bu dəhliz vasitəsilə Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda strateji enerji tərəfdaşlarıdır. Biz bu nöqtəyə təsadüfən, yaxud hansısa şərtlərlə gəlməmişik. Tam əksinə. Biz bu nöqtəyə bu gün ona

görə çatmışıq ki, həmin iclasda iştirak edən hər bir şəxs yorulmadan çalışıb və sadıqlığını nümayiş etdirib. Mən əvvəlcə Prezident Əliyevə bütün bu illər ərzində nümayiş etdirdiyi mövqeyinə, qətiyyətinə və strateji idarəçiliyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Azərbaycan dünyada həqiqətən də etibarlı tərəfdaş imici qazanıb. Bu inam və etimad “Əsrin müqaviləsi”ndən, həmin sazişdəki, eləcə də daha sonra Gürcüstanla, Türkiyə ilə birgə həyata keçirdiyimiz ixrac layihələrindəki tərəfdaşlarımızla birgə iş zamanı yaranıb, sınaqdan keçib və əməkdaşlıq əlaqələrini şaxələndirib. Məsələn, “Cənub qaz dəhlizi”nin “onurğa sütunu” adlandırılan TANAP Azərbaycanın və Türkiyənin birgə gerçəkləşdirdiyi layihədir ki, onun uğurla başa çatdırılması ilk növbədə iki qardaş ölkənin dövlət başçılarından söyi nəticəsində mümkün olub. Prezident İlham Əliyev bu barədə belə deyib: “Əziz qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğanla birlikdə qərara gəldik ki, bizə lazım olan bu nəhəng layihəni özümüz həyata keçirək və belə də oldu”.

Türkiyə Prezidenti isə Azərbaycanın dövlət başçısının bu layihələrdəki xüsusi rolunu qeyd edib: “Qardaşım İlham Əliyevin liderliyini unutmmaq əsla mümkün deyil”.

Prezident İlham Əliyev dönə-dönə vurğulayıb ki, BP bizim əsas tərəfdaşımızdır. Bu şirkət ölkəmizdə həyata keçirilən ən böyük neft-qaz və ixrac layihələrinin operatoru olmaqla yanaşı, həm də “Cənub qaz dəhlizi”nin bütün seqmentlərində sanballı iştirak payına malikdir. Şirkətin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Conz tarixdə ilk dəfə olaraq Azərbaycan qazının Xəzər dənizindən birbaşa Avropaya nəql olunmasını təmin edən bu layihədə İlham Əliyevin rolunu layiqincə belə dəyərləndirib: “Prezident Əliyevin liderliyi, eləcə də ölkəsi və bütün region üçün gələcəyə baxışı bu tarixi nailiyyətin gerçəkləşməsinə böyük təkan verdi. Onun şəxsi söyləri dünya neft və qaz sənayesində ən mürəkkəb layihələrdən birinə çevrilmiş bir layihənin uğurla həyata keçməsi üçün həlledici rol oynayıb. BP şirkəti olaraq biz qarşıdan gələn onilliklər boyunca regiondakı və Avropadakı insanlara fayda gətirəcək bu layihənin bütün hissələrində iştirak etməkdən böyük qürur duyuruq”.

Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində deyib: “Tarixdə liderlərin rolu haqqında kifayət qədər kitablar yazılıb, elmi əsərlər yaradılıb və müxtəlif fərziyyələr, fikirlər var. Onların hər biri qəbuldur. Ancaq tarix göstərir ki, liderin rolu bir çox hallarda həlledici olur, bu, danılmazdır”.

Həmin fikri, heç şübhəsiz, Azərbaycan Prezidentinin özü də şamil etmək olar və dünya bunu birmənalı şəkildə təsdiqləyir.